

לחגוג את יום ההולדת של הרבי!

במשך שנים ארוכות נמנע הרבי לחגוג את יום הולדתו ברבים. עם השנים החל לציין את היום באמצעות עריכת התוועדויות פומביות והצעות מעשיות לפעולות ומעשים טובים הקשורים עם יום הולדתו.

מה שלא ידוע על הרבי

עד כמה שהרבי היה איש כללי וכל העולם הכיר וידע עליו, ביחד עם זה הרבי גם היה אדם מאוד פרטי שלא חלק עם אף אחד את החיים האישיים שלו.

כשהייתי תלמיד בישיבה לפני יותר מ-40 שנה, היה לי חבר שנשאו ליבו לכתוב ביוגרפיה על הרבי. האתגר העיקרי היה לפענח את ההיסטוריה של הרבי לפני שהתמנה לנשיא חב"ד.

ציוני דרך עיקריים: הרבי נולד וגדל באוקראינה בעיר דניפרורובסק שם אביו כיהן כרב ראשי. בגיל 21 לערך הוא הגיע ללניגרד שם הוא פגש את הרבי הקודם [?] חותנו לעתיד. בשנת 1927 הרבי הקודם יצא מרוסיה ועבר לריגא והרבי הצטרף אליו. בשנת 1928 הרבי נסע לגרמניה ושם הוא למד באוניברסיטה של ברלין. בשנת 1929 הוא התחתן עם הרבנית חיה מושקא, בתו של הרבי הקודם בוורשא. בשנת 1933 כשהנאצים עלו לשלטון הוא עקר מגרמניה לצרפת והתיישב בפאריז, שם הרבי והרבנית חיו עד לשנת 1941. כשהנאצים כבשו את צרפת הם היגרו לארה"ב.

את כל השנים הללו חברי וידידי הרב מרדכי מנשה לאופר היה צריך לחקור כדי לחבר את התמונה שבתוכה אלפי פרטים והיו לו המון שאלות וספקות, ובמשך כמה שנים הוא עבד על הספר 'ימי מלך'.

באותם שנים הרבי היה ב-770 כל יום. אם כן, במקום לנבור בספריות ולחקור אנשים כדי לברר בדיוק באיזה אוניברסיטה הרבי למד בפריז,

הרבה יותר פשוט לכתוב פתק קצר עם השאלה למסור אותה לאחד ממזכירי הרבי כדי שיעביר את השאלה לרבי וככה נפתור את הספק בכמה דקות.

אבל, וזה בדיוק הבעיה, הרבי אף פעם לא דיבר על עצמו, והוא מעולם לא רצה להיות הנושא שעליו דנים. יש לך שאלה בנוגע למה אתה צריך לעשות בנושא מסוים? הוא ישמח לעזור לך. כך גם בשאלה בלימוד, במדע או כל דבר אחר. אבל עליו?! בשום אופן לא. זה בכלל לא עלה בדעתו של אף אחד בחב"ד להכניס שאלה כזאת לרבי, כי ידעו שבמקרה הטוב לא תתקבל תשובה, ובמקרה הפחות טוב הרבי יודיע שהוא לא מעוניין שיעשו עליו ביוגרפיה וכך כל העסק יהיה גמור. לא ייצא ספר ולא כלום.

במשך ארבעים שנה הרבי דיבר המון, במשך אלפי שעות, אבל על עצמו הוא כמעט ואף פעם לא דיבר ולא סיפר סיפורים על עצמו וכו'. כשעברו על כל השיחות של הרבי עם 'מסרק' מצאו כ-40 מקומות שבהם הרבי בקושי מספר על משהו שקרה איתו, וגם זה בקצרה וברמזים. מה שאני רוצה להדגיש זה עד כמה הרבי היה אדם פרטי ועד כמה הוא שמר (ואפשר לומר) בקנאות על הפרטיות שלו.

ולכן הרעיון שיחגגו את היום הולדת שלו היה כמעט דבר בלתי מציאותי.

ההתעוררות של החסידים

את תאריך יום ההולדת שלו למדו החסידים מהאמא של הרבי, הרבנית חנה. בשנת תש"ז הרבי בא מארצות הברית לפגוש את אימו בצרפת כדי להביא אותה לארה"ב. בפועל הוא נשאר שם לפסח. באותם ימים אימו אמרה לכמה מהחסידים שי"א בניסן זהו יום ההולדת של הבן שלה, ושיבקשו ממנו להתוועד. כך זה נודע לחסידים.

בשנת 1952, שנה אחרי שהרבי קיבל את הנשיאות היה יובל החמישים ליום הולדתו. הרבי קרא עשרה חסידים לחדרו הק' ואמר בפניהם מאמר חסידות שערך חצי שעה, וכל העניין היה כמעט בסוד. מאז עברו עשר

שנים שבהם הרבי לא ערך התוועדות לכבוד יום הולדתו.

בשנת, 1962 לקראת י"א ניסן שנת השישים החלה התעוררות ב-770 שצריך לעשות משהו לכבוד יום ההולדת של הרבי, אבל איך מוודאים אם זה דבר שהרבי יסכים לכך או לא?

באותם שנים ארגון צא"ח המרכזי היה נוהג בכל מוצאי שבת מברכים לערוך התוועדות מלווה מלכה. באותה התוועדות של לפני י"א ניסן כמה מהצעירים החליטו שצריך לעורר את החסידים בכל העולם לתת מתנה רוחנית לרבי במספר שישים: ללמוד שישים דקות נוספות, לעשות מצוות ולתת צדקה במספר שישים.

מזכיר צא"ח באותם ימים היה הרב ליבל שי' אלבסקי. מיד לאחר כל מלווה מלכה של צא"ח היו מכניסים דו"ח לרבי על ההחלטות שהתקבלו. באותו דו"ח הם דיווחו שאחת ההחלטות שהתקבלו במלווה מלכה הייתה לשלוח מכתב לכל אנ"ש כדי לעורר אותם לעשות הכנות לכבוד יום ההולדת של הרבי. הם גם צירפו את נוסח המכתב שהם רוצים לשלוח לחסידים בכל העולם.

הרבי החזיר חזרה את הדו"ח ביחד עם המכתב ששלחו לו (עם תגובות לכל מיני נושאים אחרים בדו"ח), אבל על הנושא הזה של י"א ניסן הרבי כלל לא הגיב. בשביל החסידים זה היה אור ירוק. צא"ח שלחו מיד מכתבים לחסידים בכל העולם שישלחו חזרה החלטות טובות וצדקה במספר שישים לכבוד יום ההולדת של הרבי, והם יכניסו את זה לרבי במרוכז ביום ההולדת עצמו בי"א בניסן.

אור ירוק

המכתבים החלו להגיע מכל רחבי תבל, אבל היו חסידים שבמקום לשלוח את זה לצא"ח שלחו את המכתב היישר לכתובת המפורסמת "770-איסטערן פארקווי", כך שזה הגיע היישר לשולחנו של הרבי. הרבי הפנה את אותם מכתבים לצא"ח. בפעם השלישית שזה קרה הרבי כתב על

המעטפה "לקרן השישים". בצא"ח שמחו מאוד לראות שהרבי נתן לזה שם והם ראו בזה אישור שהרבי מרוצה מהקמפיין.

ביום י"א ניסן עצמו, כשהרבי חזר מהאוהל, הרב אלבסקי שי' הכניס לרב חודקוב שני מעטפות גדולות. באחת היו כל המכתבים של החסידים שבהם הם כתבו את כל ההחלטות הטובות שהם קיבלו על עצמם בהוספה בלימוד תורה, קיום מצוות והפצת יהדות וכו', ומעטפה שניה הייתה מלאה בכסף וצ'קים שהגיע לסכום של עשרים ושתיים אלף דולר סכום גדול באותם ימים. חמש דקות לאחר מכן הרב חודקוב יצא והודיע שתהיה התוועדות. השמחה הרקיעה שחקים.

באותה התוועדות ארוכה הרבי דיבר בין השאר על כך שבהיסטוריה היהודית היו גדולי ישראל שהיו עורכים מסיבה בכל תאריך עגול, כל עשר שנים (תו"מ חלק ל"ג עמ' 286). זה אולי היה רמז שהפעם הבאה שתהיה התוועדות לכבוד יום הולדת תהיה בשנת השבעים. וכך אכן כמעט היה. בשנת תשל"א [?] 1971 שנה לפני "שנת השבעים" הייתה התוועדות קצרה.

בשנת השבעים תשל"ב הייתה התוועדות גדולה בהשתתפות אלפי חסידים, אנשים מכובדים, פוליטיקאים עיתונאים וכו'. הנושא של ההתוועדות היה מיוסד על הפסוק "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז) והחסידים מיד הבינו לאיזה כיוון זה הולך. באחת השיחות הרבי אמר ששאלו אצלו מה הוא מתכנן לעשות, לכאורה זהו הזמן לחשוב אודות מנוחה. הרבי ענה שאדם לא צריך להסתכל על הפספורט שלו אלא על ההרגשה האישית, ועוד יותר צריך להבטיח שכל השנים הם שלמים ומלאים בעשיה, ולכן אדרבה, כעת צריך לעבוד בהתגברות יתרה עוד יותר ממה שהיה עד עכשיו. הרבי פנה לקהל החסידים וביקש שיקימו שבעים ואחד מוסדות חדשים. הוא הוסיף שלא צריך לפחד שמא יקימו שמונים או אפילו מאה מוסדות, אדרבה! (תו"מ ס"ח עמ' 82 ואילך).

ההסבר המפתיע והמסר אלינו

משנת השבעים עד שנת השמונים ושלוש, בכל שנה הרבי ערך התוועדות

ביום ההולדת. בשנת תשמ"ה [1985] הייתה התוועדות גדולה עם אלפי חסידים ואורחים, ואז באחת מהשיחות לפתע הרבי התחיל לדבר על כך שביהדות אחת המידות המושללות ביותר זוהי מידת הגאווה ועד כדי כך שאסור שלאדם תהיה אפילו 'שמינית שבשמינית', דהיינו אפילו לא שמץ מזה. ואם כן המשיך הרבי, איך זה שמאפשרים "שכולם יתאספו להתוועדות בקשר עם כבודו של אדם".

"אבל", המשיך הרבי, "לא חשבתי שצריך בכלל להסביר את זה. ההתוועדות לא קשורה עם 'יחיד', איש פרטי", דהיינו איתו, אלא עם "תנועת חב"ד שקיימת יותר ממאתיים שנה". הרבי הוסיף שמספרים על גדול בישראל שכיהן כרב בעיר חשובה אבל הוא היה קטן קומה וצנום. נטפלו אליו כמה מהמתנגדים שלו בעיר וטענו איך זה שאיש צנום וקטן יכהן כרב בעיר חשובה כזאת. נענה להם הרב ואמר: אמנם אני קטן וצנום אבל 'הכסא' הוא גדול.

מה שהרבי רצה לומר זה שלא באים בשבילו אלא בשביל מה שהוא מייצג. תנועה של למעלה ממאתיים שנה. הרבי המשיך: היות שצריך אחד שיעמוד בראש התנועה כדי שהוא יאחד את כולם, וחמיו הרבי הקודם נמצא בעולם האמת והוא זקוק לידיים ורגליים כדי שהכול ייעשה באופן מאורגן, לכן ישנו אחד שתפקידו לארגן את הפעולות וזה לא כל כך נוגע מי הוא. יום ההולדת, המשיך הרבי, הוא רק "סיבה חיצונית" כדי להפיץ יהדות וחסידות, היות שישנם כאלו שסתם כך לא יגיעו להתוועדות, אבל כשמקשרים את זה עם יום הולדת הם יבואו, לכן מנצלים את "היום הולדת" כדי להפיץ יותר יהדות וחסידות, ולכן צריך לוותר על הענוה ולנצל את יום ההולדת לפעולות של הפצת המעיינות חוצה (התוועדויות תו"מ תשמ"ה ח"ג עמ' 1692 ואילך).

זאת הייתה הפעם האחרונה שהרבי התוועד ביום ההולדת שלו. שנה לאחר מכן, בשנת תשמ"ו, ביום ההולדת ה-84 הרבי התחיל את חלוקת הדולרים המפורסמת של ימי ראשון, מסורת שהוא נהג בה עד לחודש אדר תשנ"ב.

מההתוועדות האחרונה שהתקיימה בי"א ניסן עברו כמעט 40 שנה. רבותיי, היום אנחנו הידיים והרגליים של הרבי. כל אחד שנמצא במסיבה לכבוד יום ההולדת של הרבי הוא הידיים והרגליים של הרבי. עלינו לעשות את העבודה שהרבי רוצה שנעשה.

אנו עומדים ימים ספורים לפני חג הפסח. כל אחד עורך סדר והוא בוודאי גם מזמין אורחים, אבל עלינו לחשוב על 'האחרון שבישראל', אותו יהודי שאנחנו יודעים שאין לו איפה לערוך סדר ואף אחד לא הזמין אותו. ואת אותו אחד שאף אחד לא רוצה להזמין, הוא האיש שעלינו להזמין לשולחן הסדר. זוהי המתנה הטובה ביותר שאנו יכולים לתת לרבי לכבוד יום ההולדת.

ייתן השם יתברך שבקרוב ממש נוכל כולנו יחד לחגוג עם הרבי בביאת משיח צדקנו.